

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON
OPĆINA ZENICA

Služba za komunalne poslove i ekologiju

Broj: 07-22-17669/14
Zenica, 24.09.2014. godine

Udruženje „EKO FORUM“ Zenica
Školska 10 (Metalurg City Centar)
72000 Zenica
n/r Predsjednik

PREDMET: Operativni plan interventnih mjera
- dostavlja se

Poštovani,

U prilogu Vam dostavljamo Operativni plan interventnih mjera općine Zenica za djelovanje u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području općine Zenica.

S poštovanjem,

DOSTAVLJENO:

13 Naslov
1 x a/a

POMOĆNIK NAČELNIKA

Mubera Pezo dipl.ecc.

**OPĆINA ZENICA
NAČELNIK OPĆINE
OPERATIVNI ŠTAB**

**OPERATIVNI PLAN INTERVENTNIH MJERA
OPĆINE ZENICA ZA DJELOVANJE U SLUČAJEVIMA PREKOMJERNE
ZAGAĐENOSTI ZRAKA NA PODRUČJU OPĆINE ZENICA**

Zenica, maj 2014.godine

Na 66.sjednici Komisije za praćenje stanja okoliša održanoj 10.07.2014.godine usvojen je Operativni plan interventnih mjera općine Zenica za djelovanje u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području općine Zenica.

DIO PRVI – OPĆE ODREDBE

U skladu sa Planom interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području Zeničko-dobojskog kantona („Službene novine ZE-DO kantona“, broj 15/09), urađen je Operativni plan interventnih mjera za područje općine Zenica kojim su propisani postupci u vrijeme prekoračenja graničnih vrijednosti zagađenosti zraka.

Ovaj Plan se odnosi na moguće posebne situacije u kojima su prekoračene granične vrijednosti kvaliteta zraka, pragovi upozorenja i pragovi uzbune, a kojima mogu biti ugroženi život i zdravlje ljudi, biljni i životinjski svijet i materijalna dobra.

Plan je donesen u cilju prevencije u situaciji izuzetne zagađenosti zraka za slučajeve kada postoji rizik prekoračenja praga upozorenja i praga uzbune, sa mjerama za smanjenje rizika od prekoračenja i ograničenja trajanja takvih pojava.

Planom su utvrđene vrste rizika i opasnosti, postupak i mjere za uklanjanje opasnosti, obaveze općine, odgovornosti i ovlaštenja subjekata u vezi primjene Plana.

DIO DRUGI – VRSTE RIZIKA I OPASNOSTI

Koncentracija zagađujućih materija u zraku koja prelazi graničnu vrijednost kvaliteta zraka, prag uzbune ili prag upozorenja predstavlja potencijalnu opasnost za zdravlje ljudi, biljnog i životinjskog svijeta i materijalna dobra i zbog toga može doći do posebnih situacija koje zahtijevaju provođenje mjere za njihovo prevazilaženje.

Granične vrijednosti kvaliteta zraka u cilju zaštite zdravlja ljudi prema Pravilniku o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka („Službene novine Federacije BiH“, broj 1/12) su:

Tabela: 1.

Zagađujuća materija	Period uzorkovanja	Prosječna godišnja vrijednost ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Granična vrijednost ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)	Tolerantna vrijednost ($\mu\text{g}/\text{m}^3$)
SO ₂	1 sat	50	350 (napomena 1)	455
SO ₂	24 sata	50	125 (napomena 2)	125
NO ₂	1 sat	54	200 (napomena 3)	270
NO ₂	24 sata	54	85 (napomena 2)	113
LČ 10	24 sata	45,6	50 (napomena 4)	67,5
CO	8 sati	-	10000	12400
O ₃	8 sati	-	120	-

Napomena 1: ne smije biti prekoračena više od 24 puta u kalendarskoj godini
Napomena 2: ne smije biti prekoračena više od 3 puta u kalendarskoj godini
Napomena 3: ne smije biti prekoračena više od 18 puta u kalendarskoj godini
Napomena 4: ne smije biti prekoračena više od 35 puta u kalendarskoj godini

„Granična vrijednost“ označava nivo određen na osnovu naučnog znanja s ciljem izbjegavanja, sprečavanja ili smanjivanja štetnih uticaja na ljudsko zdravlje i/ili okoliš u cjelini. Ovaj nivo se mora dostići u određenom periodu i kasnije ne smije biti prekoračen.

„Tolerantna vrijednost“ znači graničnu vrijednost uvećanu za granicu tolerancije.

Glavni izvori zagađivanja na području općine Zenica su industrija, saobraćaj, male kotlovnice-ložišta na čvrsto gorivo i otvorena ložišta. Glavne zagađujuće materije su: sumpordioksid, lebdeće čestice, azotni oksidi, ugljen monoksid i ozon.

DIO TREĆI – POSTUPAK I MJERE OPĆINE ZENICA ZA UKLANJANJE OPASNOSTI

Na osnovu izmjerenih vrijednosti koncentracija zagađujućih materija u zraku mogu se proglasiti epizode povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku:

1. PRIPRAVNOST
2. UPOZORENJE
3. UZBUNA

1. PRIPRAVNOST

Pripravnost se oglašava:

- Ako se na području kantona ili pojedinih općina kantona uspostavila stabilna vremenska situacija, proglašena od zvanične meteorološke službe, koju karakteriše sporo pomjeranje visokog atmosferskog pritiska, slab vjetar, temperatura inverzija koja bi se mogla zadržavati u narednih 48 sati.
- Ako izmjerene ili proračunate vrijednosti koncentracije zagađujućih materija prelaze granične vrijednosti date u Tabeli 1. ovog Plana.

2. UPOZORENJE

Upozorenje se proglašava kada se na mjernim mjestima općine Zenica utvrde pragovi upozorenja čije su vrijednosti navedene u Tabeli 2., a očekuje se nastavak stabilne vremenske situacije u narednih 24 sata, koja pogoduje kumuliranju zagađenih materija u zraku.

Tabela: 2. Pragovi upozorenja za SO_2 i NO_2

Zagađujuća materija	Period uzorkovanja	Prag upozorenja ($\mu g/m^3$)
SO_2	1 sat	400 (napomena 1)
NO_2	1 sat	320 (napomena 1)

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračene u najmanje tri uzastopna sata na svim mjernim mjestima (MS Tetovo, MS Centar, MS Radakovo)

Tabela: 2a. Prag upozorenja za O_3

Zagađujuća materija	Period uzorkovanja	Prag upozorenja ($\mu g/m^3$)
O_3	1 sat	180

3. UZBUNA

Uzbuna se proglašava kada su izmjerene koncentracije na mjernim mjestima veće ili jednake pragovima uzbune za bilo koju zagađujuću materiju u zraku iz Tabele 3. i kada se u narednih 48 sati očekuje stabilna vremenska situacija.

Tabela: 3. Pragovi uzbune

Zagađujuća materija	Period uzorkovanja	Prag uzbune ($\mu g/m^3$)
SO_2	1 sat	500 (napomena 1)
NO_2	1 sat	400 (napomena 1)
O_3	1 sat	240 (napomena 1)

Napomena 1: Vrijednosti moraju biti prekoračene u najmanje tri uzastopna sata na svim mjernim mjestima (MS Tetovo, MS Centar, MS Radakovo)

Mjere koje će općina Zenica poduzimati u epizodama

1. U slučaju proglašavanja epizode Pripravnost poduzimati će se sljedeće mjere:

- Posredstvom medija dati preporuku rizičnim grupama stanovništva za smanjenje kretanja. Radi zaštite zdravlja, građanima će biti preporučeno da izbjegavaju dulji boravak i kretanje na otvorenom prostoru, naročito u blizini saobraćajnica, te da redovito prate informacije o stepenu zagađenja zraka.
- Posredstvom medija dati apel vozačima za smanjenje korištenja privatnih automobila.

- Preporuke za smanjenje emisija iz proizvodnih postrojenja, ložišta i ostalih izvora (na osnovu Operativnih planova izrađenih od strane Operatera-zagađivača sa područja općine Zenica, odnosno subjekata zaduženih za primjenu Plana interventivnih mjera).
- Preporuka za kućna ložišta:
 - a. zamjena uglja drvima,
 - b. smanjenje potrošnje goriva.

2. U slučaju proglašenja epizode Upozorenja poduzimati će se sljedeće mjere:

- Vršiti će se putem medija upozorenje rizičnih grupa stanovništva.
- Obezbjediti će se eventualno dodatno mjerenje mobilnom automatskom stanicom za mjerenje kvaliteta zraka.
- Povećanje kapaciteta sredstava javnog gradskog prevoza u odnosu na redovne situacije za 20% (preduzeća koja se bave prevozom putnika na području općine Zenica donijet će svoje Interne operativne planove kao i planirati u epizodama povećanih koncentracija zagađujućih materija u zraku povećanje kapaciteta javnog gradskog prevoza, prema svojim mogućnostima).
- Zabrana kretanja automobila koji nemaju katalizator, ne računajući vozila javnog gradskog prevoza i vozila hitnih intervencija (pojačane kontrole organa MUP-a, potrebno je da MUP kantona-Policijska Uprava Zenica donese svoj Operativni plan radi zabrane kretanja za automobile koji nemaju katalizator, obzirom da isti imaju podatke u svojoj evidenciji).
- Zabrana korištenja određenih saobraćajnica i putnih pravaca za određene vrste vozila (obaveza Ministarstva prostornog uređenja, prometa i komunikacija ZE-DO Kantona, a ova mjera je u skladu sa člankom 30. Zakona o zaštiti zraka).
- Privremeno ograničenje korištenja čvrstog goriva i težih lož-ulja i privremeni prelazak rada industrijskih i drugih objekata na alternativnu vrstu goriva, koje je ekološki prihvatljivije. (Operateri-zagađivači će postupiti u skladu sa naprijed navedenim, a na osnovu donesenih svojih Internih operativnih planova spram Plana interventivnih mjera). Realizacija provođenja mjera iz Internih operativnih planova zagađivača, odnosno subjekata koje iste moraju donijeti, vršit će Operativni štab općine Zenica u saradnji sa odgovornim licima za provođenje istih-odnosno predstavnik subjekata zagađivača.
- Preporuka za kućna ložišta:
 - a. zamjena uglja drvima,
 - b. smanjenje potrošnje goriva.

3. U slučaju proglašenja epizode Uzbuna poduzimati će se sljedeće mjere:

- Vršiti će se putem medija upozorenje rizičnih grupa.
- Povećanje kapaciteta sredstava javnog gradskog prevoza u odnosu na redovne situacije za 20% (preduzeća koja se bave prevozom putnika na

području općine Zenica donijet će svoje Interne operativne planove prema svojim mogućnostima).

- Zabrana kretanja autobusa bez ugrađenih euro-motora i katalizatora (pojačane kontrole organa MUP-a, potrebno je da MUP kantona i Policijska Uprava Zenica donesu svoje Operativne planove radi zabrane kretanja za autobuse koji nemaju ugrađene euro-motore i katalizatore, obzirom da isti imaju podatke u svojoj evidenciji, a u saradnji sa preduzećima koja se bave prevozom putnika na području općine Zenica).

- Zabrana kretanja motornih vozila koja nemaju katalizator (pojačane kontrole organa MUP-a, a također i obaveza Policijske Uprave Zenica na donošenju Internog Operativnog plana).

- Privremeno ograničenje upotrebe motornih vozila (sistem „par-nepar“). Ovo se ne odnosi na vozila policije, vozila sa diplomatskim tablicama i vozila hitnih intervencija (vozila hitne pomoći i vatrogasci). Obaveza Policijske Uprave Zenica je donošenje Internog operativnog plana, koji reguliše ovu materiju.

- Ograničenje rada određenih proizvodnih procesa, kotlovnica i slično, vršiti će se prema Internim operativnim planovima zagađivača, a nadzor nad istima će vršiti Operativni štab općine Zenica.

- Ograničenje korištenja određenih vrsta sirovina i goriva radi smanjenja emisije štetnih materija vršiti će se prema Internim operativnim planovima zagađivača, a nadzor nad istima će vršiti Operativni štab općine Zenica.

- Zabrana rada industrijskih i drugih objekata (potpuna ili smanjena proizvodnja), obzirom da u svom tehnološkom procesu koriste čvrsto gorivo i teža lož-ulja. Također Operativni štab općine Zenica će donositi odluke u vezi sa naprijed navedenim u saradnji sa odgovornim licima za provođenje Internih operativnih planova.

- Preporuka za kućna ložišta:

- a. zamjena uglja drvima,
- b. smanjenje potrošnje goriva.

DIO ČETVRTI – SUBJEKTI ZADUŽENI ZA PRIMJENU PLANA

1. Za primjenu Plana zadužen je Operativni štab općine (u daljem tekstu Operativni štab) na čijem području se proglašavaju interventne mjere, odnosno početak primjene Plana.

Operativni štab čine:

- Načelnik općine Zenica
- Načelnik Policijske Uprave I Zenica
- Pomoćnik ministra Ministarstva za prostorno uređenje, promet i komunikacije i zaštitu okoline ZDK – rukovodilac Sektora za zaštitu okoline
- Pomoćnik Načelnika za civilnu zaštitu
- Direktor Kantonalnog zavoda za javno zdravstvo Zenica
- Direktor Metalurškog Instituta „Kemal Kapetanović“
- Direktor Federalnog hidrometeorološkog zavoda BiH
- Pomoćnik Načelnika za komunalne poslove i ekologiju
- Pomoćnik Načelnika za inspeksijske poslove

- Šef odsjeka za poslove protokola općine Zenica
- Predstavnici Komisije za praćenje stanja okoliša:
 - Jusuf Duraković
 - Fahrudin Duran
- Predsjednik Foruma građana Zenice
- Predsjednik Eko foruma Zenica

2. Predsjednik Operativnog štaba je Načelnik općine Zenica.

3. Praćenje visokih vrijednosti zagađenosti zraka u cilju predlaganja mjera za proglašenje epizode visoke zagađenosti zraka na području općine Zenica u skladu sa Planom interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području ZE-DO kantona („Službene novine ZE-DO kantona“ broj: 01/13) i odredbama Pravilnika o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka („Službene novine FBiH“ broj 1/12) je obaveza Službe za komunalne poslove i ekologiju općine Zenica i Univerziteta u Zenici.

4. U cilju omogućavanja kontakta građana sa općinom Zenica po pitanju informisanosti iz oblasti zaštite čovjekove okoline u slučajevima povećane zagađenosti zraka zadužuje se Služba za komunalne poslove i ekologiju da informiše građane iz domena Operativnog plana interventnih mjera općine Zenica.

Tel: 032 244 263

5. U slučaju prekoračenja vrijednosti zagađenosti zraka koje su propisane Pravilnikom o načinu vršenja monitoringa kvaliteta zraka i definiranju vrsta zagađujućih materija, graničnih vrijednosti i drugih standarda kvaliteta zraka („Službene novine FBiH“ broj 1/12), a u skladu sa Planom interventnih mjera u slučajevima prekomjerne zagađenosti zraka na području ZE-DO kantona („Službene novine ZE-DO kantona“ broj: 01/13). Služba za komunalne poslove i ekologiju predlaže jednu od epizoda shodno izmjerenoj koncentraciji zagađenosti zraka. Rezultati mjerenja sa predloženom epizodom tada se šalju Operativnom centru Službe civilne zaštite.

Tel: 032 247 939

Nakon dobivenih podataka mjerenja zagađenosti zraka i predloženih epizoda predstavnik Operativnog centra obavještava:

- Načelnika općine,
- Nadležne inspektore za zaštitu okoliša,
- Kantonalni zavod za javno zdravstvo.

Načelnik općine nakon prikupljenih podataka, ako je predložena epizoda **prilapravnosti**, putem Press Službe općine Zenica obavještava medije o proglašenju „epizode prilapravnosti“ i postupa se u skladu sa proglašavanjem prve epizode.

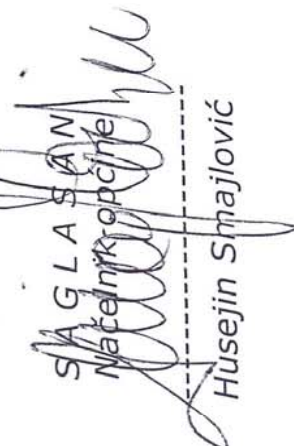
U slučaju prekoračenja koncentracije polutanata koje predviđa predlaganje **epizode upozorenja ili uzbune** Načelnik općine saziva Operativni štab koji preuzima aktivnosti oko primjene Plana interventnih mjera. U slučaju neradnih dana i praznika na prijedlog Načelnika općine sazivanje štaba vršiti će Služba za civilnu zaštitu, putem Operativnog centra (odgovorna osoba).

6. Ovlaštenja i dužnosti Operativnog štaba za primjenu Plana su:

- primjena Plana kad nastupi epizoda upozorenja i epizoda uzbune,
- procjena rizika i opasnosti usljed trajanja određene epizode,
- usklađivanje mjera u primjeni Plana,
- procjena i obezbjeđenje sredstava u posebnim situacijama,
- donošenje odluke o prestanku primjene Plana,
- obavješćavanje javnosti; predstavnik informativne službe općine (odgovorna osoba)
- preduzimanje drugih mjera utvrđenih Planom.

Primjena i prestanak primjene svih navedenih mjera se vrši po nalogu Operativnog štaba općine Zenica, putem Službe za komunalne poslove i ekologiju i Sektora za poslove protokola općine Zenica (WEB site i RTV Zenica), a na osnovu dobijenih informacija o koncentracijama štetnih polutanata u zraku.

Tehničke i administrativne poslove u vezi sa primjenom Plana interventnih mjera na području općine Zenica obavljati će Stručna služba Vijeća i Načelnika.

SLUŽBA ZA
Načelnik općine

Husejin Smajlović

Predsjednik Komisije

Muhamed Pašić